

Verh narvišjiga griča na severni strani je silno terden grad ali tabor, ki mesto strahuje, in ki mu „Sant Ermo“ (sveti Erazem) pravijo. Razun tega grada so poleg morja še drugi trije tabri, ki mesto proti jugu varjejo.

Na južni strani se vidi dalje v morji Kapriški otok (Isola di Capri); — na zorni strani mesta pa je lepa, silno rodovitna ravnina z nikdar pokojnim Vezuvjem. Na večerni strani pa oklepa mesto Posilipov hrib.

Mestne ulice so večidel ravne, tode nekatere le voske; — hiše so sila visoke in imajo skoraj vse plošnjate strehe. — Cerkvá je mnogo, pa ne tako velicih in lepih kakor v Rimu. Nar lepši je po moji misli nova, še ne davno sozidana cerkev sv. Frančiška de Pavla, ki na velicim tergu, kraljevim dvoru ravno nasproti stoji. V redu in v primerah Agripoviga Panteona v Rimu je sozidana. Na tergu nad cerkvijo in kraljevim dvoram stojite krasni, iz broná vlti podobi Karola III. in Ferdinanda I. na konjih, ki jih je slavni Kanova naredil.

Razun te krasne cerkve sim le malo družih ogledal, namreč stolno cerkev sv. Januaria, ki je sila velika in ravno tako bogata. V ti cerkvi hranijo truplo sv. Januaria, ki je patron neapolitanskiga kraljestva, in ki Napolitancam vsako leto čudež ponóví, de njegova sosedena krí, ki jo v posebni posodi hranijo, skipí in zavré, in bolj ko vré, bolj so Napolitanci veseli, in boljši létine se nadjajo; — potem cerkev sv. Januarčika, ali sv. Januaria ubogih, pri kateri so lepe in prostorne katakombe; — in pa z žlahnim marmorjem silno bogato jezuitarsko cerkev, in še nekoliko družih. Nobene pa nisim bolj ginjen ogledoval, ko cerkev matere božje Karmeljske, ne zavolj nje bogatije, tudi ne zavolj zlata in biserov, s kterimi je podoba matere božje okinčana, ampak zavolj zaliga nemškiga mladenča, ki je v ti cerkvi pokopan. Desiravno komaj še le 15 let star se je vender v letu 1267 z veliko serčnostjo v Italio vzdignil, svoje, ki so ga želeli in klicali, in kraljestvo, ki mu je po vsi pravici šlo, desiravno ga je bil svet Oče Papež drugimu daroval, iz rok vrinjeniga kralja rešit in otet. Nestanovitna sreča ga pa kmalo zapustí; sovražniki ga otepejo; komaj vbeží, in se neki konec pontinskiga močirja skrije; — tode tudi takrat ni manjkalo hudobnih izdajavcov, kakor jih nikoli ne manjka — neki Frangipani ga je izdal. V Napolo so ga peljali, in tu blizo imenovane cerkve na velicim tergu, ki mu zdaj stari terg pravijo, so mu pričó kralja Karola Anžuskiga (Charles d' Anjou) — oj! gerdi spomin! glavo odsekali. Tako je poginil zadnji odraslik slavne Hohenstaufenške hiše, kralj Konradín, z zvestim prijatlam Miroslavam Badenskim. — In še le letos mu je v ti cerkvi Bavarski kraljevič Maksimilian spominek postavil — lepo, krasno izdelano podobo iz beliga marmorja z nemškim in laškim napisam:

»Diess Denkmahl setzt Maximilian
Kronprinz von Baiern dem König
Conradin, dem letzten der Hohenstaufen,
einem Verwandten seines Hauses«.

Stari terg me je spomnil pa tudi na Mazanjela — Masaniello — nekiga mladiga ribiča, ki je bil nekaj časa silno mogočen mož. Ko so se bili namreč Napolitanci v letu 1647 zavolj nekih novih davkov spuntali, je bil Mazanjelo ljudski poglavar, in je ljudi večidel na tem tergu zberal in nagovarjal, in od tod španjolskiga vladarja strašil. Pa prenašlo se je bil prevzel in je revno poginil.

Življenje slavnih Slovanov.

VIII.

Jernej Kopitar,

slavnoznani jezikoznanec slovenski, sin kmetiških starišev, je bil rojen leta 1780, 23. avgusta v Repnjah, vasi Vodiške fare na Krajnskem.

Viditi, da sinek ni slabe glavice, in da ga nauk veselí, ga peljejo oče devet let starega pastirčka v belo Ljubljano, kjer se potem tako dobro véde, da prvo malo šolo v pol leta dokonča, v tretji mali pa je bil že prvi izmed vsih. Tudi v višjih šolah so ga vedno med perve šteli.

Ondaj je živel v Ljubljani za našo domovino in njene bistroglave sinove posebno vneti in učeni mož baron Žiga Cojz. Učenost mladega Kopitarja mu ni mogla neznana ostati. Vzame ga odraslega za dobro plačo v hišo za učenika svojemu sinovcu. Ko sinovec na Dunaj odide, priderži blagi dobrotnik Kopitarja, kateri mu se je bil s svojo učenostjo neizrečeno prikupil, za svojega tajnika ali oskerbovavca vsih svojih opravil.

Ko bi bili še stariši živeli, bi bil Kopitar, zveršivši osmo šolo, pred kot ne v duhovski stan stopil. Samopridna želja rodovine pa ga ni mogla k temu pripraviti. Ker se po kmetih pri nas večidel iz samopridnosti taka res močno godí, naj povém kratkočasnico v poduk, ki jo Kopitar popisovaje življenje svoje sam pripoveduje. Kmetiški ljudje se srečne mislijo, če imajo duhovnega v rodu. Dokler živi, ga obirajo, kolikor kdo more, po smerti pa ga podedovajo (poérbajo). Ko se nekega dné menijo, kako svet je duhovni stan, reče Kopitar, dobro vedoč „kam pès taco molí“, nalašč, da si je naj svetejšega izbral — kapucinarskega. „Kako so me — pravi na to razgovarjali! Zakaj? Zato, ker ne smejo kapucinariji premoženja imeti“.

Ker se mu pri Cojzu zdaj še veliko boljše godí kot popred, ostane pri njem po doveršeni osmi šoli še osem let, od leta 1800 do 1808. Med tem se je samotež mnogoverstnih lepih in koristnih naukov učil. Po francosko se je bil nekoliko že v četerti latinski šoli naučil, do dobrega pa v Cojzovi hiši od učenika francoskega jezika. Po laško se je med Cojzovo na pol laško rodovino naučil. Razumel je tudi po angleško. Ker je njegov dobrotnik natoroznanstvo posebno čislal, se je Kopitar s tem marljivo pečal. Posebno veselje je imel do greškega jezika. Po latinsko je znal pisati, da malo kdo tako. Da se je slovanščine lotil, se je tako zgodilo:

Dokler je bil še Kopitar pri baronu Cojzu, je prihajal Cojzovi rodovini slovenščino razkladat Vodnik, ondaj Ljubljanski učenik in naš prvi pesnik, čigar življenje je bilo že v Novicah (v 2. tečaju) popisano.

Leta 1806 pustí vojaški poglavar Bellegarde po odhodu v Kotar (Cattaro) svojo hčer ž njeno učenico vred pri baronu Cojzu. Pa kmalo se Cojzu tožite, da se ne morete z Ljubljanskimi kuharicami méniti, ker naj boljše drugače kot po „krajnsko“ ne umejo. Učenica pristavi še, da je kuharica djala: „Še lepši bi bile gospodični, ako bi znale po „krajnsko“. Prosite ga, da bi vsaj mladi baronici dobrega učenika za krajnski jezik preskerbel“. Cojz pa se tej pomoti ni mogel nasmeljati. Kuharica je menda djala: „Še lepši (lepše) bi bilo“ —. Neki oficir, ki pa sam ni dobro po naše znal, jima je bil kuharične besede onako prestavil. — O da bi imel naš jezik pač lastnost ženske, ki bi se ga učile zlepševati; gotovo bi se ga več gospodičenj in gospá po Slovenskem učilo. — Že drugega dné začne francosko baronico Kopitar svojega maternega jezika učiti. Ker pa nima pripravnih bukev, ji spisuje sam

pravila (regelce) po francosko. Tako naglo sta se učila, da je Francoskinja za dva mesca s krajnskimi pôsli že po naše govorila.

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Društvo sv. Mohora. V nedeljo 26. septembra je bilo sledeče obravnavano: 1. Je bilo oznanjeno, da se je doslej 520 društvenikov oglasilo. — 2. Je bilo sklenjeno, da se ima cena „Blagomira“, ker je ta knjiga posebno za šolska darila namenjena, od 30 kr. na 20 kr. sr. znižati in tako po bukvarnicah prodajati. — 3. Da se ima neko darilo za najboljšo prstonarodno „zgodovino slovenskega naroda“ razpisati.

* Društvo sv. Mohora je razposlalo tretjo knjigo pod naslovom: „Šola vesela“ dotičnim odborom, jo med družbenike razdelit. Tudi prvi zvezek „duhovnih nagovorov“ bo te dni izdalo.

* Število prebivavcev v Petrogradu znese sedaj 550.000; v letu 1846 jih je bilo še le 478.000; moških je dvakrat toliko kakor ženskih.

* Iz Ruskega je zopet prejel patriarh Rajačić za poškodovane serbske cerkve 793 gold.

* 18. septembra se je v Krakovi kolera in sicer v bolnišnici prikazala.

* V mestu Plocku je znani polski zgodovinopisec Gawarecky za kolero umrl.

* Ruski državni svetovavec Peter Köppen je ravno izdal velik narodopisni zemljevid v ruskem jeziku, iz kterega se vidi, da na Ruskem stanuje 38 različnih narodov.

* Česki slovník za gimnazije in realke je že gotov, pregledan in se bo začel koj natiskovati.

* Gosp. Škroup je v českem jeziku novo pevoigro spisal pod naslovom: Kolumbus.

* Iz Berna se piše, da se bodo ondi od 1. oktobra začele veako nedeljo igrati česke igre.

* Gospod Algöwer pripravlja k tisku trigonometrično knjigo v českem jeziku.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Beligrada 8. sept. Goveja kuga se je nedavno po Hercegovini in nekim delu Bosne zlo razširila in tamošnjim prebivavcem mnogo škode učinila, potem je nekoliko pojenvala in v mestih celò zginila. Poslednji čas pa se je ta bolezen po hercegovaskem kaliduku do Goromda, od Goromda do Čajniča in po bosniškem pašliku od Binče do Kraljeve gore tako hudo razprosterla in divjati začela, da je mnogim prebivavcem, ki so po 80 glav goved imeli do poslednje glave vse popadalo. Iz tega se zamoremo prepričati, da, kjer se ta bolezen enkrat vseli in vkorenini, jo je težko iztrebiti in da se ne vmiri, dokler ni mnoge škode napravila.

Pa, nujte, veselejše novice! Po mnogim prizadetji, vbadanji in težavah je osoda našega gledišča sklenjena. Zidanje in vse, kar je z njim sklenjeno, je prevzel g. Steinlechner in upamo, da se bode temeljni kamen pri lepem vremenu z veliko slovesnostjo položil in delo berzo napredovalo, ako nam deževna jesen na pot ne stopi.

Iz Ljubljane. Ta teden smo imeli v Ljubljani dvakrat oginj in sicer v torek in včeraj. V torek popoldne proti štirim se je v gosposkih ulicah unél v kupčijski kleti vinski cvet. Ljudje so naglo skupej privreli, z gnojem klet zakidali in tako srečno oginj zadušili. Včeraj zjutraj ob eni pa začne v nekim hlevu v križanskih ulicah goreti, in plamen skoz oknja švigati.

Terdno obokan hlev in nagla pomoč sta storila, da ni družiga kot stelja z jasli vred pogorela.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo kmetijstva je ukazalo v vsih državnih gojzdih za vojaške barke vgodni les popisati. — Nove dvajsetice, ki so podobne laškim liram, se že med občinstvam vidijo. — Ministerstvo uka je ukazalo, da naj se pri napravi novih šol gleda, če je šola potrebna ali ne, ki se sicer nima poterdati, če učitelj ne vživa 200 for. letne plače, pomočnik pa 100 forintov. — Komisia, ki se posvetuje o vreditvi plačila vradnikov, je svoje dela končala in državnemu svetovavstvu izročila. Nar nižji plača za Dunaj bo, kakor se sliši 500 gold. Za stanovanje bodo dobivali vradniki 15 for. od 100 for. plačila. — Govori se, da bo austrijska vlada posebniga komisarja na bosniško mejo poslala, da bo skerbel, da se beguni iz Bosne pod streho spravijo. — Šotor, v kterem je njegovo veličanstvo, cesar na vojaškimi ležišču pri Budapeštu stanoval, je bil iz guta perche; kupili so ga v Londonu za 600 forintov. — Pripoveduje se, da se bo po najvišjim ukazu nov serbski polk holanov napravil. — Okrog Dunaja in po Ogerskim se je tergatev pričela. Hvalijo se, da bo dovelj dobriga vina. — V planinah Liptavske županije na Ogerskim se je goveja kuga zlo razširila, kjer je dozdej 1350 živinčet zbolelo in 580 se jih zopet ozdravilo. Vender iz te županije se bolezen še nikamor ni zatrosila. — Po vsih časopisih se bere, da je nekdo v Terstu mašino za šivati našel, ki dela za 40 krojačev in prav lepo. Malo trenutkov in hlače so popolnoma dodelane. — Ker se ni dovolj denarja nabralo za brod „Radecky“ misli dotični odbor znesek državi prepustiti za napravo narodniga spominka. — Jukič je že v Rim prišel. V Carigradu ga niso pred sodbo poklicali, ampak imeli so ga le za austrijskiga ogledúha. — Na Francoskim je cesarstvo pred durmi; govori se celò — za resnico nismo porok — da je francoska vlada papeža naprosila, da bi v Pariz prišel Napoleona za cesarja kronat. — Na Francoskim je znajdba storjena in od ministerstva poterjena: z brodovi pod vodo voziti. To je našel dr. Payerne in se zavezal iz Francoskiga na Angleško pod morjem priti, naj se mu zaukaže, od kodar hoče. Ta znajdba bi bila posebno imenitna za morske bitve. — Angličan Brown pripravlja velikansk parobrod, ki bo zares zaslužil gerško ime hydrarchos (gospodovavec vòd). Ta parobrod ima v 48 urah iz Europe v Ameriko priplavati, ko v današnjih dnéh nar hitrejši parobrodi nar manj 10 ali 12 dní potrebujejo, navadne barke pa 8 tednov. — 9. septembra je znani vetroplavec Green svojo petstotno in poslednjo pot v zrakove nastopil, ker zanaprej hoče počivati. — Angličani so se prepričali, da ni mogoče telegrafa čez atlantiško morje v Ameriko napraviti, vendar še niso obupali, ampak mislijo ga iz severniga roba Škocie skoz Islandio do Grönlandie in od tod naprej napraviti. Misliti bi bilo, da bi bilo veliko ložeji ga skoz Sibirio napraviti. — Pri kopanji krog mesta Babilona so našli Angličani veliko moško soho iz zlata; pravijo, da je soha kralja Nabuhodonozora.

Naročnina na Novice

za zadnje kvatre tega leta, to je, od 1. oktobra do konca decembra, znese 1 fl. za liste po pošti dobivane, v tiskarnici prejemanne 45 kr. Tisti, ki Novice na kvatre naročujejo, so tedaj povabljeni, naročilo ponoviti.

Če je za dnar veljajoč javen upni list zares storjen bil, in se je nareja zgodila z orodjem, ktero pomnoževanje teh listov polajšuje, se kazni ponarejavec kakor tudi vsak sokrivec s težko ječo na vse žive dni; — če se je pa ponareja opravila s peresom ali z drugim orodjem, in ne s takošnim, kakor je bilo rečeno, s težko ječo od 10 do 20 let.

Ravno to kazen je nalagati tudi deležniku, kateri je takošne ponarejene javne upne liste po dogovoru s ponarejavcom ali kakim sokrivcom ali drugimi deležniki izdal, naj se je ti dogovor storil pred ali med ponarejo, ali pa po njej.

Če se je ponareja za dnar veljajočih javnih upnih listov sicer skusila, pa ne dognala, je vsacega, ki je k temu pripomogel, kadar se je poskus zgodil z orodjem, ki pomnoževanje zlajšuje, s težko ječo od 5 do 10 let, pri posebni nevarnosti od 10 do 20 let; sicer pa s težko ječo od 1 do 5 in pri posebnih obtežavah od 5 do 10 let kaznovati.

Dalej govori postava od ponareje javnih dolžnih pisem in prenareje upnih listov, in od kazni na to postavljenih.

Od ponareje in prenareje (kovanih) dnarjev.

Hudodelstvo ponareje in prenareje dnarjev stori taisti:

1. kdor brezoblastno po kakem kjer koli si bodi veljavnem kovu dnar kuje, če prav bi jedro in teža pristnemu (pravemu) dnarju enaki bile, ali še več v sebi imele;
2. kdor po kakem kjer koli si bodi navadnem kovu ali iz pristnega ruda (kovine) pičliše ali iz manj vrednega ruda nepristni dnar kuje, ali sicer nepristnemu dnarju videz pristnega dnarja da;
3. kdor pristni dnar kakor si koli bodi v njegovi znotranji vrednosti in teži, po katerih je kovan bil, umanjša, ali mu podoba dnarja večje vrednosti dati skuša;
4. kdor orodje h kovanju nepristnega dnarja pri-
skerbi, ali sicer kakor si bodi k ponareji pripomaga.

Kazen tega hudodelstva je težka ječa od 5 do 10 let; če se pa posebna nevarnost, ali velika škoda pridruži, od 10 do 20 let. Samo tikrat, če ponarejo kdor si bodi lahko spozná, ali, kadar je brezoblastno kovan dnar pristnemu v jedru in teži enak, se zamore izmeriti kazen med 1 in 5 leti.

Kakor deležnik ponareje in prenareje dnarjev stori tisti hudodelstvo, kdor je ponarejen ali prenarejen dnar, po dogovoru s tem, ki ga je ponaredil ali pre-
naredil ali je k temu pomagal, ali s kakim drugim deležnikom, izdal; ali kdor tiste kosčike na se pripravi, za ktere so pristni dnarji (penezi) umanjšani bili.

Tako vdeležbo je kaznovati s težko ječo od 1 do 5, in pri storjeni veliki škodi, do 10 let.

(Dalje sledi.)

Pogorelska družba.

Večkrat že so „Novice“ govorile o koristi raznih društev, posebno mnogokrat pa so priporočevale društvo sv. Florjana, ki je bilo 14. julia 1828 od vlade poterjeno. Koliko jih je, katerim je hišo in vse, kar so imeli, v eni uri oginj pokončal, pa povernjena jim je bila vsa škoda od imenovaniga društva, h katerimu so bili pristopili, in koliko, ktere je nesreča ognja na beraško palico pripravila, jih obžaluje, da so opustili, se te dobrote vdeležiti, kar bi bili zamogli s tako majhnimi stroški storiti. V letu 1851 se je plačalo od 100 forintov vrednosti zavarovaniga posestva le 13, v nekterih poprejšnjih letih pa še manj, clo le 9 kr., nikdar pa ne čez 20 kr., ker se je škoda, ktero je oginj storil na vse zavaro-

vance po razredih enakomerno razdelila. Kolikor več je deležnikov, toliko manj znese vložitna cena, ktero ima vsak zavarovanec na leto odrajtati. Ker je tedaj letni vložitni znesek vedno le prav majhen, je gotovo, da je prid, ki iz tega izvira mnogo obilniši, ker, ako kogar nesreča zadene, da mu poslopje pogori in ga v veliko škodo in nesrečo pripravi, ima pravico tirjati, da mu imenovano društvo vso škodo poverne. Koj po taki nesreči se zavarovancu polovica cenjene škode poverne, da zamore poslopje zopet začeti staviti, ako je pa že dodeljana, dobí drugo polovico, in on se ima družbi zahvaliti, da je zamogel svoje poslopja zopet postaviti.

Konec pretekliga leta je bilo 61.744 zavarovancev in 131.517 zavarovanih poslopij za 45 mil. 189.575 for., ki so bile cenjene na 62 mil. 695.800. Ker pa ni, kakor vsak sam vé, vsako poslopje enako pred ognjem varno, je gotovo prav, da tisti gospodar nekoliko več plača, kteriga poslopje je zoper oginj manj varno, kakor tisti, ki je svoje poslopje bolj proti ognju zavaroval. In tako je tudi družba poslopja v šest razredov razdelila. Na Krajskim je bilo v letu 1851 zavarovancev 10.704 in 22.794 poslopij zavarovanih, ki so bile cenjene na 9.024.150 for.; pogorelska družba je tedaj letniga plačila od družbenikov prejela 11.219 for. 5¹/₄ kr., povernila je pa 49 zavarovancem za 92 poškodovanih poslopij 15.093 for. in 100 for. za darila, tedaj je za 3973 for. in 54³/₄ kr. več zavarovancem plačala, kakor od njih prejela, kar so morali zavarovanci na Koroškim in Štajarskim terpeti. Na Štajarskim in Koroškim je več zavarovancev kakor na Krajskim; zlo pa bi bilo želeti, da bi tudi pri nas več posestnikov k tej koristni družbi pristopilo, in si tako z nekterimi forinti svoje pohišta zavarovalo, da, če bi jih utegnila nesreča zadeti, se revšine obvarjejo in brez odloga zamorejo zopet pohišta iz noviga postaviti. Pričakujemo, da bolj umni kmetovavci, kateri se še niso zavarovali, ne bodo več dalje odlašali tega storiti in svojim sosedom z djanjem lep izgled dajati.

Pred drugim že to mora spodbadati človeka k pristopu, da, če je več zavarovancev, manjši je letno odrajtvalo. Če se vsak zavarovanec trudi, saj eniga k pristopu spodbosti in tako dalej, se bo sčasama število zavarovancev močno pomnožilo in poslednjič — ker bi bilo zlo želeti — bi nobeniga več ne bilo, ki bi ne bil zavarovan. Družbino vodstvo je hvaležno za take zasluge in si prizadeva po moči koristiti, kjer mu je mogoče, tako je med drugim neki županii na Krajskim, kateri je denarja manjkalo, za napravo brizglje 1000 forintov brez obresti posodilo proti temu, da istingo malo po malim sčasama poplača. Blagor tedaj tako občnokoristni napravi.

H. C.

Življenje slavnih Slovanov.

VIII.

Jernej Kopitar.

(Konec.)

Ker Vodnik odlašá svojo slovensko slovnico na svet dati, mu Kopitar smehoma trikrat žuga, da ga bo on prehitel. Vodnik se temu žuganju posmehuje. Vodnikova nevera pa mladega iskrenega Kopitarja tako spodbode, da začne nemudoma nemško-slovensko slovnico, to je nauk našega jezika pisati. Leta 1808 je bila (v Ljubljani) že natisnjena in tako dobro zložena, da je ni bilo boljše. S tem verstnim delom je Kopitar očitno pokazal, koliko smé slovansko jezikoznanstvo od njega pričakovati.

Še tisto leto (1808) se gré Kopitar na Dunaj pravdarskega učit. Pri Cojzu si je bil kakih 2000 gol-

dinarčkov prihranil. V sili bi mu bil po obljubi dobrotnik (Cojz) pomagal. Pred odhodom pa obišče še svoj premili dom, razdeli svoje malo premoženje med sestre in brate ter ogleda še enkrat vse hribe in doline, po katerih je nekdanj živinico pasel, ki so ga srečnih otroških let opominjali. Zares domovina se ti veliko bolj priljubljuje, kedar jo zapuščaš, in na ptujem boš še le prav spoznal, kaj je domovina, ko ne boš slišal milih glasov domačih. — S sladkimi domovinskimi občutki navdahnjen se odpravi Kopitar na Dunaj.

Ali pravdoznanstvo ga nič kaj ne veseli. Čez dve leti ga popusti. Kopitar je bil za druge vednosti, posebno pa za slovansko jezikoznanstvo stvarjen. Hotel je naslednik slavnega Dobrovskega biti, in je to čast tudi došel.

Ker je vedil, da je na Dunaju za slovansko jezikoznanstvo v cesarski pridvorni bukvarnici naj več pomočkov, prosi službe v njej. Želja se mu spolni.

Čeravno zadnji urednik cesarske bukvarnice, dobi l. 1814 častno povelje, se v Pariz napotiti in vse bukve, ktere so bili Francozi l. 1809 iz pridvorne bukvarnice Dunajske odpeljali, nazaj pripraviti. To častno povelje mu je bilo prav po volji, ker si je že davno želel sloveči Pariz viditi. Iz Pariza je šel tudi v London in Oksford, imenitni mesti na Angleškem pogledat.

Že popred je vidil Prag, Berlin, Lipsko, Norimberg in Monakovo, pozneje Benetke, Bologno, Rim, Milano in več drugih mest.

Leta 1836 da na dan svoje imenitne bukve po imenu: „Glagolita Clozianus“, l. 1839 pa druge, po navadi „Hesychius“ imenovane. V obojih razklada učeni mož slovanske jezikoznanske reči v latinskem jeziku. V prvih beremo tri naj starje spise v staroslovanskem jeziku. Eden izmed njih je po misli učenih cerkven govor Friziškega škofa Abrahama, govorjen med letoma 957 in 994 v Loki na Krajnskem. Iz njega vidimo, kako so ondaj naši dragi očaki govorili. Tudi vidimo v teh bukvah, kako so pisali. To delo Kopitarjevo, ki ima še več imenitnega v sebi, učeni posebno hvalijo, to mu toraj naj večjo slavo daje.

Veliko učenega je tudi po raznih časopisih napisal.

V znamenje posebnega spoštovanja njegove visoke učenosti mu podelita papež Gregor XVI. red ali križ svetega Jurja in prusovski kralj „vitezki red za zasluge“.

Bil je družbenik Petrograškega društva naukov na Rusovskem in več drugih učenih društev. Naj bolj učeni možje so mu pisma pisali in on njim. 27. aprila (malega travna) 1844 ga imenuje svetli cesar Ferdinand I. prvega varha c. k. pridvorne bukvarnice. Poslednjič mu podeli častno ime: dvorni svetovavec.

Pa že 11. majnika 1844 končá Kopitarju, 64 let staremu, slavno življenje pljučna sušica, ko se je ravno v Rim odpravljal, da bi bil ondi po želji papeža Gregorja XVI. učilnico za slovanske nauke osnoval.

Kopitarjevo truplo, truplo našega rojaka, ki so ga zavoljo visoke učenosti tako imenitni gospodje častili, počiva na Dunajskem pokopališču „Marxer Friedhof“ imenovanemu. Velika množica prijatelov, slovanskih učencov in drugih spoštovavcov ga je do tje spremila. Rojaki in spoštovavci so mu omislili za zloženih 350 goldinarjev na grob lep kamen, v kterega je vrezan sledeči pozlačeni napis v latinskem jeziku:

Jernej Kopitar, Goratanec, rojen 23. augusta 1780 v Repnjah, vasi blizu Ljubljane, v pomnoževanju slovanskih naukov velikega (učenega) Dobrovskega bistroumni naslednik umerl na Dunaju 11. majnika 1844.

Da je bil Goratanec, so mu dali na grob zato napisati, kjer jo je Kopitar vedno terdil, da so Slovence nekdanj Goratance imenovali. — Kdor bi na

Dunaj pridši spominek slavnega rojaka rad vidil, ga najde lahko na imenovanem pokopališču proti koncu pod številko 726. — Vse njegove bukve s tistimi vred, ki jih je sam spisal, je kupila po njegovi smerti Ljubljanska bukvarnica za 1400 goldinarjev. — Da bi nam mila domovina pač še veliko tako bistroglavih sinkov rodila, kot je bil Kopitar!

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verné.

26. pismo.

Dragi prijatelj!

Poslednjič sim šel še na hrib, kjer je nekoliko pod gradom San-Ermo Kartuzinski samostan s kaj lepo cerkvijo sv. Martina. Od tod se na vse kraje dalje vidi, in serce se človeku smeja, ki toliko veličanskiga naenkrat zagleda. Nekdanj je neki popotnik vés ginjen tû na glas zavpil: „Zares — tû je raj!“ Pa vés kaj mu je neki menih iz samostana, ki ga je slišal, odgovoril? „Pač res, gospod je tû rajski kraj“ — mu je rekel — „pa le za tistiga, ki — samo memo gré“.

Potem sim šel še mestno pokopališče (Campo Santo) ogledat, od kteriga so mi pravili, de je neizrečeno lepo, in de bo sčasama nar lepši v celi Europi. Skoraj sim se bal iti kraj solz, žalosti in smerti ogledovat; ali močno sim se čudil, de je kraj vés drugačin, ko sim si ga mislil. Pokopališče, ki obseže nekoliko veršičev ali gričkov in zalih dolinic, je prav zalo mestice iz zgol večih in manjših kapelic, ki so med lepim drevjem in vedno zelenim germovjem v raznih redih, in nektare prav lepo po gotiško sozidane in tako velike, de bi bile za srednje vasi dovolj prostorne cerkve. Vsaka bratovščina, vsak stan ima svojo, posamnih grobov ni veliko viditi.

Ogledat sim šel tudi štiri dni zaporedama Burbonski muzej; in desiravno sim se vsak dan od devetih zjutraj čez eno popoldne tam mudil, sim ga vender komaj na debelo ogledal — toliko lepiga in umetniga, posebno iz starodavnih časov in od vsih krajev — iz Herkulana, iz Kume, iz Stabie, iz Pompejev, iz Kapue, iz Minturna, iz Kapriškiga otoka, in Bog vé še od kod — je tû shranjeniga. Razun Vatikanskiga muzeja v Rimu ga ni gotovo na svetu tukajšnjimu enaciga. Pa ne misli, de Ti ga bom popisoval — tega nisim v stanu, posebno v domačim jeziku ne, česar pa nisim jez kriv. Le to Ti povém, de me je veliko bolj veselilo tû viditi starodavno kuhinsko in hišno orodje, ki so ga v Pompejih izkopali, kakor pa podobe nekdanjih malikov in rimskih cesarjev in družih imenitnih mož starodavnih časov, desiravno so jih večidel prvi sloveči podobarji, kterih naši današnji še niso dosegli, iz lepiga marmorja kar krasno izobrazili. — Piskri ali lonci, ki so morde čez 2000 let stari, sklede, ponve, klešče, kopači, kotli, tehtnice — vse to me je prav mikalo. Še clò nekoliko žita, in sočivja, in sadja, namreč orehov, dateljnov, smokev, olivk (maslenk), nekaj medú, nekaj kruha in nekoliko jajč kažejo, kar je bilo vse v Pompejih čez 1700 lét zasuto. — Pa vender ne misli, de mi ni nič družiga dopadlo. Dopadlo mi je, po pravici reči, vse — le dopovedati Ti ne vém — kaj. Slovečiga farneškiga junca ne bom nikdar pozabil; veliko družiga pa mi bo — se bojím — malo po malim do čistiga iz spomina všlo.

Ko sim bil vse to na debelo ogledal, sim želel še bližnje silno lepe kraje okrog mesta viditi. Zatoraj sim se zgodaj zjutraj vzdignil in na zahodno stran mesta peljal. Tû se gré po eni nar lepših in prijetniših ulic mesta, ki ji Kjaja (Chiaia) pravijo, in kamor se Napo-